

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gron.); Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Zevenhoven; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Dr W. H. Gispens, Delft; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; A. Jansz, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kulper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Tzum; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkemaar Francken, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseeuw, 's-Gravenhage; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Dokkum; Prof. C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr C. Veenbof, Harlested; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f750 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: De geschiedenis onder nieuwe belichting. — Uit de Schrift: De roemende bijl en het Licht van Israël. (Jesaja 10:15a, 10:17a.) — Kerkelijk Leven: Kerkoplossing een „gelooftstuk” en geen „waagstuk”. Geen praat langer maar daad. — Muz. Kroniek: Orgelconcert in de Oude Kerk te Amsterdam door Anthon v. d. Horst, op 14 juni 1935. — Uit het Pol. en Soc. Leven: De geestelijke zedelijke zijde van het Werkloosenvraagstuk. IV. — Geestelijke Adviezen. — Vakwetenschap en Praktijk: Orgelspel. — Uit de Historie: Groote Tudor-Figuren. X. — Opg. en Onderwijs: Over ons Nijverheidsonderwijs. — Persschouw. — Steunmen uit onze Kerken. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

De geschiedenis onder nieuwe belichting.

„Heden begint één van die tijdvakken, waarin de wereldgeschiedenis op nieuwe wijze geschreven moet worden.” Zoo luidt de eerste zin uit „Der Mythos des 20. Jahrhunderts”, het bekende werk van den partij-theoreticus van het nationaal-socialisme, Alfred Rosenberg. En, de daad bij het woord voegend, geeft hij alvast in lange uiteenzettingen zijn visie op de geschiedenis weer.

Het resultaat is verbluffend! De vroegere constructies worden, als een oude machine, uit elkaar genomen, en wanneer met de onderdelen een nieuw product is samengesteld, blijkt dat hemelsbreed van het oorspronkelijke te verschillen. De ingrediënten zijn hetzelfde, maar alles is overgoten met een nieuwe saus, waardoor de smaak een totaal andere is geworden. Wat langen tijd als de eenig mogelijke beschouwing gold, wordt in twijfel getrokken of ontkend en de zonderlingste fantasien worden als onomstootelijke waarheid aangediend.

Daarmee is niet gezegd dat alles, wat hier te voorschijn komt, gloednieuw is. Geen gedachte, hoe bizar ook, of zij is in een of anderen verdraaienden geest vroeger al eens opgekomen. Trouwens, als elke groote beweging, heeft ook het nationaal-socialisme zijn voorloppers gehad. Denk, op politiek-sociaal gebied, aan Sorel, op het terrein der levensleer, aan Nietzsche.

Zoo is het, om bij de geschiedenis te blijven, allermint toevallig dat juist in het Duitschland van nu een boek weer in trek komt, dat een goede 30 jaar geleden veel gerucht gemaakt heeft. Ik bedoel „Die Grundlagen des 19. Jahrhunderts”, van Houston Stewart Chamberlain, den Duitscher van Engelsche origine. Dit werk, dat door de menschen van het vak, ondanks zijn geniale invalen, nooit voor vol aangezien is, plaatst zich op het rassenstandpunt. In een overzicht van de wereldgeschiedenis wil het aantonen, dat al wat door de menschheid voortreffelijks is gepresteerd, het werk van het Germaansche ras is geweest.¹⁾ Wellicht herinnert men zich dat ook deze schrijver de meening heeft verkondigd (die tegenwoordig onder de z.g. Duitse Christenen weer opgeld doet), dat Jezus geen Israëliet, maar een Ariër geweest is.

Voor Rosenberg c.s. is Chamberlain een vereerde voorganger. Al leggen ze, meer dan hij, tevens nadruk op de nationale en de leidersgedachte, ook bij hen is toch het ras de spil waarom alles draait. Hoe bij deze beschouwingswijze de geschiedenis er uit komt te zien, moge allereerst blijken uit enkele staaltjes, willekeurig gekozen uit het boek van Rosenberg.

Ik laat de goochelarijen met den „oertijd”, waarvan Duitsche geleerden van allerlei slag zich ook

vroeger steeds te buiten hebben gegaan, rusten. De gegevens, die ons ten dienste staan omtrent de Ariërs en andere oude volken, zijn even schaarsch als onzeker. De theorieën, daaruit opgebouwd, hebben een zoo wankelen grondslag, dat zij wetenschappelijk nooit te verantwoorden zijn. En de vorm, waarin zij bij Rosenberg voorkomen, is voor een bijbelgeloovige zeker onaanvaardbaar.

Op bekender terrein brengt ons de beschouwing over Augustinus. Deze kerkvader behoort niet alleen tot de kerkgeschiedenis. Eeuwenlang heeft zijn invloed het Europeesche geestesleven beheerscht, en eens en voor altijd heeft hij het grondschema der Christelijke geschiedenisbeschouwing opgesteld. Maar op de nieuwe weegschaal wordt hij te licht bevonden. Geen wonder! Hij is een „slaafsche half-Afrikaan”, kruising van het Arische met een minderwaardig ras. Vandaar dat zijn Godsstaal, de Civitas Dei, geen ander doel heeft dan de „zieleknechting der menschen”. Vandaar ook zijn uitspraak, dat de mensch een nietig creatuur is, die het getuigenis van zijn zonde met zich sleept en wiens trots door God gebroken wordt.

Een ander voorbeeld! De lezer herinnert zich misschien van de schoolbanken de figuur van „Widukind („Wittekind)”, den hertog der heiden-sche Sakkers, die zich jaren lang verzet heeft tegen de hardhandige christianiseringspogingen van Karel den Groote. Ook op dezen strijd valt nieuw licht. Widukind was immers een zuiverbloedige Germaan, belichaming van de Führergedachte en verdediger van den Duitschen bodem. Karel daarentegen, al vertoonde hij ook „noordsche” trekken, had een uitgesproken ronden schedel en een dikke, korte nek! Het zou om te lachen zijn, als niet tegelijk de consequenties van deze methode zoo bitter ernstig waren. Widukind verloor. „Maar heden mag er geen twijfel meer over bestaan, dat wij de beginselen volgen die hem leidden, en niet die aan welke Karel de Groote de zege verschafte”.

Wat er bij deze beschouwing van de Hervorming overblijft, is duidelijk. Luthers betekenis ligt niet in zijn terugkeer tot de Schrift, maar in zijn „germanisering” van het Christendom.

Zelfs de Hugenotenoorlogen in Frankrijk krijgen door de rassenleer een nieuwe verklaring. De Hugenoten zijn de afstammelingen van de oud-Germaansche Franken, die den eigen nationalen aard verdedigden tegen de roomsche hofpartij. Hun nederlaag heeft in Frankrijk de kracht van het noordsche ras, d.w.z. van al wat goed en edel was, gebroken, en de Fransche Revolutie heeft dit bezegeld: toen sleepte (zegt Rosenberg) het donkere Jacobijnsche gepeupel elk op 't schavot, die slank was en blond.

Deze voorbeelden, enkele uit de talloos vele, geven een idee van de resultaten waartoe de nieuwe geschiedenis-theorieën leiden. Aan de vruchten kent men den boom. Want de redeneering, dat Rosenberg en anderen alleen hun eigen meeningen verkondigen, en dat die niet representatief zijn voor het nationaal-socialisme, kunnen wij niet accepteren. Veeleer is het zóó, dat hier, zonder te letten op tactische en nuttigheids-overwegingen, onverbloemd de consequenties worden getrokken uit het gemeenschappelijke uitgangspunt. In een slot-artikel zullen wij zien dat, gegeven de leer van Blut, Boden en Führer, geen andere resultaten kunnen ontstaan dan die, welke Rosenberg bereikt.

Evenmin mag men de betekenis van deze theorieën trachten te verkleinen met de opmerking, dat zij het werk van dilettanten zijn. Zeker, de groote Duitse historici onthouden zich van instemming. Maar ook van kritiek! Prof. Oncken is een van de weinigen die den moed toonden, om op bezinning aan te dringen, en dat heeft hem zijn hoogleeraarschap gekost. 't Gevaarlijke

is juist, dat deze dilettanten alléén aan het woord komen, en dat zij de macht bezitten.

De geschriften van Rosenberg (zij verschijnen bij den uitgever van „Mein Kampf”) missen, zegt men, elke officiële sanctie. Maar de circulaire van minister Frick is wél een officieel stuk, en deze richtsnoeren voor het geschiedenisonderwijs werken, gelijk wij zagen, met precies dezelfde maatstaven als Rosenberg. Verscheidene passage's eruit maken sterk den indruk van regelrecht uit „Der Mythos” te zijn overgenomen. Zij zijn de trechter, waardoor de denkbeelden van Rosenberg de Duitse jeugd worden ingegoten.

Wat baat dan de kritiek, die van evangelische en van roomsche zijde er op uitgebracht wordt? Zij is, tegen den onweerstaanbaren druk van boven af, bij de halfslachtigheid in eigen gelederen en door de belemmering van het vrije woord, niet meer dan de stem eens roependen in de woestijn.

H. SMITSKAMP.

UIT DE SCHRIFT

De roemende bijl en het Licht van Israël.

Zal een bijl zich beroemen tegen dien, die daarmede houwt? Jesaja 10:15a.

Want het Licht van Israël zal tot een vuur zijn, en zijn Heilige tot een vlam... Jesaja 10:17a.

Ziende op de ontwikkeling van den huidige wereldtoestand kan er dikwijls een gevoel van diepe vrees in 't hart der kinderen Gods opkruipen — vooral als we op onze jonge kinderen zien, die misschien nog wel zwaarder tijden moeten meemaken, dan wij beleven. Want het valt niet te ontkennen, dat onze tijden een intense voorbereiding zijn van den komenden antichrist. Strooingen als het kommunisme en het nationaal-socialisme wijzen daar heen. Figuren als Stalin en Mussolini en Hitler zijn in hun ideeën, hun systeem, voorloppers van dien reuzen-diktator, wiens broeiende haat hangen zal over hen, die Christus' smaadheid dragen...

Maar wanneer het geloof de Schriften opent, dan wordt het getroost, telkens opnieuw, en telkens door een anderen lichtstraal, schitterend uit de facetten van het levende Woord.

Zoo ligt er rijke troost in het woord van Jesaja over de roemende bijl.

Dat is kostelijke ironie: een roemende BIJL! Dat is Goddelijk lachen: zal zich een bijl beroemen tegen dien, die daarmede houwt?

Wanneer het geloof dit lachen hoort, dan wijkt de vrees, en wordt het geleid op den rotssteen, die het te hoog zou zijn — want achter dit Goddelijk-ironisch lachen speurt het geloof de vlam van den Heilige, het glanzen van het Licht Israëls, de majesteit van den Koning der eeuwen, Christus. Wie gegeven is alle macht in den hemel en op de aarde. En als het geloof Christus aangrijpt, gaat het kind Gods de rust ervaren.

Hoe scherp striemt dit lachen van Goddelijke ironie de zondige dwaasheid van de roemende bijl — Assyrië's koning, hier in de profetie van Jesaja — elk geweldhebber dezer wereld, die bouwt aan den grootschen toren van eigen roem, en buiten God, zonder God, zich zijn heilstaal veroveren wil!

Het Assyrische wereldrijk streeft naar de hegemonie — het slaat in ontembaren levensdrift en onverzadelijke expansie-begeerte de geduchte klauwen uit — en hoor den roep van het vleesch, dat zich zelf verheerlijkt: de monarch van dit rijk roemt zich als de overwinnaar van de goden der

rt. 610, Den Haag
Iversum.

Amsterdam.

eg 240, Nijmegen.

Den Haag.

sterdam (Z.).

um.

Leuwarden.

Apeldoorn.

(Op verzoek geplaatst.)

EERDE KERK.

delharnis.

MEENTEN.

te Utrecht.

arneveld.

RMDE KERK.

ghel.

ge te Huizen.

te Schiermonnikoog.

te Leeuwarden.

ersmilde.

igtevecht.

aag.

te Oud-Loosdrecht.

te Den Haag.

nkbaar te Kuinre.

e Winschoten.

Amsterdam.

erberg.

m, pred. te Arnhem.

eer te Veenendaal.

stat: Handel, 10:44.

t: Handel, 20:36.

formatie" is door zijn
oplage HET blad voor
IE-ADVERTENTIËN.
iereform. kringen ge-
daarmede te rekenen.

verscheen:

**WELIJK
ROEPING**

H. DELLEMAN

1.10 - Geb. f.1.50

b:

ping tot het huwe-

ping in het huwelijk.

ping tot en in den

ehuwden staat.

ping tot een tweede

velijk.

elangrijk en actueel

Men vrage het pro-

met de uitgebreide

isopgaaf.

iken boekhandel.

KOK n.v. Kampen

VERSUM

okt U een fijne Sigar

prefereert U een p

an kunt U terecht

EN MAGAZIJN

OLDSMOKE

AAT 8 - HILVERSUM